

Karikiriki xilaya-valoyi

Mutsari i Robert Muponde | Mukombisi i Elizabeth Sparg

A ku ri na mukhegula loyi a tshama a ri yexe endlwini ya mabyanyi etlhelweni ra xintshabyani. Valoyi a va n'wi vhakela vusiku byin'wana na byin'wana. A va n'wi endzela va khandziyile timhisi. Swikhovha a swi voningela valoyi ndlela hi mahlo ya swona lamakulu, yo vangama.

Mikarhi hinkwayo a va endla huwa leyikulu yo chavisa na ku gongondza erivantini kufika hi mahlambandlopfu. Timhisi a ti hleka vusiku hinkwabyo kasi swikhovha a swi nwaya lwangu ra yindlu. Valoyi va huwelela: "I khale hi nga si khandziya nhlana wa mukhegula. Huma!"

Mukhegula a sungula ku rila na ku huwelela swikwembu swa ka vona ku n'wi sirhelela. Valoyi va endlile ntlangu wukulu endyangwini wa yena. A va handzulela vunyingi bya swiambalo swa vona va cina enyangweni wa rivanti ra yena. Va famba ntsena ri nga si va mahlambandlopfu. Ntalo wa vukari, vukari bya valoyi va nsele!

Kutani xin'wana xi luma xikunwani xa mukhegula.

A ku ri kondlo, leri a ri tshamela ro nghena hi mbhovo lowu a wu ri ekhumbini. Mikarhi yo tala, mukhegula a ringeta ku ri chelela chefu kambe ri nga fi. Kondlo ro hlamarisa!

U landzile ntangu ya yena kambe loko a nga se ri hlasela, kondlo ri vulavula. "Mukhegula la rhandzekaka, ndzi tile ku ta luma xikunwana xa wena hi kurhula. Ku ringana vusiku byo tala, u nga etleli. Sweswi, a wa ha swi koti na ku ya emasin'wini ya wena ku ya tirha. U ta sika kufikela loko u fa loko ndzo ka ndzi nga ku pfuni. Mukhegula la rhandzekaka, ndzi na mianakanyo!"

Hi ku lava ku pfuniwa swinene, u komberile kondlo leswaku ri hlamusela.

"Siku rin'wana ndzi nghanile ebakweni kutani ndzi vona kondlo lowukulu lowu a wu ri wa Karikiriki, mudlayi wa valoyi wo hlamarisa," ku vula kondlo.

A byela mukhegula, "U fanele ku nghena ebakweni nivusiku, u ri wexe naswona u nga ambalanga nchumu emilengeni, u huwelela vito ra Karikiriki kanharhu, kutani u cina u ri karhi u huma."

Kwalaho mukhegula a vhakela bakwa kutani a endla hilaha kondlo ri nga vula hakona. A huwelela, "Karikiriki! Karikiriki! Karikiriki!"

Loko a ri karhi a huma, u twile mpfumawulo wa mikondzo yi ri karhi yi famba endzhaku ka yena. A sungula ku tsutsuma. Mikondzo na yona yi sungula ku tsutsuma na yona. Loko a languta endzhaku ka yena, mukhegula u vonile mikondzo mimbirhi leyikulu yi ri karhi yi n'wi landzelela!

Mikondzo lemimbirhi yi yimile ehandle ka yindlu ya yena laha kondlo a ri n'wi yimele kona. "Mikondzo ntsena? Hi yena Karikiriki," ku hlamusela kondlo.

Vusiku byi fika. Valoyi va huwelela. "I khale hi nga si khandziya nhlana wa mukhegula!" Va sungula ku bukutela rivanti.

Hi nkarhinyana, Karikiriki u tile hi ku tsutsuma kusuka laha a tumbele kona exinyamini. Karikiriki u rahile tinhloko ta valoyi kutani va wela ehansi, va titivala.

"U nga si va dlaya sweswi!" ku huwelela mukhegula. A lava leswaku valoyi va ya va mahlonga ensin'wini ya yena hikuva hi vona xivangelo xa nhova leyi tsandzekisaka swibyariwa swa yena. "Kambe va dlayi loko va ala," a lerisa.

Valoyi lava nga khomiwa va pfumerile ku ya tirha emasin'wini. A va ta endla yini xin'wana? Kambe

nibusiku ntsena. Ninhlikani a ku nga ri nkarhi wa kahle eka vona; i nkarhi lowu a va lava ku etlela. Nakambe, a va ri na ntolovelo wa ku hluvula swiambalo, hikwalaho nibusiku a wu ri nkarhi wa kahle eka hinkwavo.

Mukhegula a tsakile. "Kondlo," a vula, "leswi u nga ponisa vutomi bya mina, a ndzi nga ha ringeti ku ku chelela nakambe. Loko ku tshoveriwile, u ta va na saka ra mavele leswaku u dya."

Kondlo ri cemela ehenhla hi ntsako. "Ndzi ta ta ku luma xikunwana ntsena ku tsundzuka swa khale, mukhegula la rhandzeka!"

Milenge ya Karikiriki a yi cina hi ntsako. Valoyi lavo pfumala ntsako va tekile swikomu kutani Karikiriki a khayima ntshungu va ya emansin'wini lamo leha. Xana timhisi leta mikhuva leyo biha na swikhovha swona ke? Swi tlhelele enhoveni laha a swi tshama kona.

Karikiriki xilaya-valoyi

Mutsari i Robert Muponde • Mukombisi i Elizabeth Sparg

Mianakanyo yo bula hayona

Xana u ehleketa leswaku ku tshinyiwa ka valoyi swi ve swa kahle? Hikokwalaho ka yini swi ri tano/hikwalaho ka yini swi nga ri tano?

Hi yihi miehleketo ya wena hi swifaniso leswi tirhisiweke hi mutsari?

Xana u ehleketa leswaku i mani nhenha ya ntlangu? Hikwalaho ka yini u hlawule ximunuhatwa lexi?

Xifaniso

I xiphemu xihi xa ntsheketo u vonaka xi chavisa? Tsala tsalwa leri exikarhi ka phepha lerikulu. Dirowa swifaniso ku rhendzela tsalwa leri ri hlamuselaka.

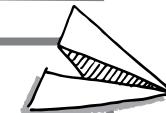
Ku Hlaya

Hi yihi mitsheketo yin'wana u yi hlayeke leyi nga na valoyi, swo chavisa, timhisi na/kumbe swinkhovha eka swona? U nga kuma mitsheketo yo tala ya Nal'ibali laha: www.nalibali.org/story-resources. Hlawula ntsheketo wontshwa ku wu hlaya. Hi le ka tindlela tihi ntsheketo lowu wu fanaka no hambana na *Karikiriki xilaya-valoyi*?

Ku Tsala

Tsala vuheri bya ntsheketo. Katsa nkomiso wo koma no vula leswaku hikwalaho ka yini u nga wu ringanyetekaka kumbe u nga ringanyeti ku hlayiwa hi vahlayi van'wana vo ringana na wena na lavatsongo.

Ntirho wa vutshila

Tirhisa swibye swa phepha kumbe khadibodo, pende na ntambhu ku vumba timasika ta swimunuhatwa eka ntsheketo.

Encenyeta

Tlangani ntsheketo hi ku tirhisa timasika leti u tiindleke.